

نویسنده: اف. ام. شکیل (F.M.Shakil).
منبع و تاریخ نشر: کریدل «2024-09-22».
برگردان: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل».

پاکستان و بریکس: تحولی اجتناب برای بی توجهی ایالات متحده ناپذیر

Pakistan and BRICS: An inevitable development to US inattention

چرا اسلام آباد باید به التماس از واشنگتن بی توجه و حتی متخاصم
ادامه دهد، به ویژه زمانی که قطب جهانی دیگری وجود دارد که از نظر
سیاسی و اقتصادی دعوت کننده تر به نظر می رسد؟

**Why should Islamabad continue to beg for favors from an inattentive and
even hostile Washington, especially when there is another global pole that
looks politically and economically more inviting ?**

عکاسی : توسط کریدل

آیا پاکستان به طور جدی به بریکس ملحق میشود؟ آیا در پاسخ به علاقه فزاینده و اشنگتن پاکستان به نزدیک شدن به هند از مسیر آمریکا محور خود خارج می شود و اولویت های سیاست خارجی خود را دوباره ارزیابی می کند - یا که تاکتیکی در بازی وجود دارد که آمریکایی ها را وادار کند توجه را به اسلام آباد برگردانند؟

کارشناسان و محققان بر این باورند که پاکستان در حال طناب زدن در بحر است و نمی تواند که در حال حاضر قایق را تکان دهد، به ویژه زمانی که خود را به شدت نیازمند حمایت مالی شرکای سنتی خود می بیند. این یک لحظه حیاتی برای نیروی هسته ای آسیای جنوبی است که از نظر اقتصادی ضعیف شده است. به هر حال، به نظر می رسد که ایالات متحده از این رابطه خارج شده است - برای مثال، از زمان خروج از افغانستان پس از توافق با طالبان در دوحه، دیگر به کمک پاکستان متکی نیست.

در حقیقت، تغییر مواضع ایالات متحده در قبال پاکستان، این کشور را در سردی رها کرده است، تاجایی که حتی افغانستان شروع به گازگرفتن دستی کرده است که این مدت طولانی آن را تغذیه کرده و به طالبان اجازه داده است تا حتی یک بار هم کنترل کابل را به دست بگیرند.

اما ایالات متحده به هدف مقابله بانفوذ فزاینده چین در منطقه، در سال های اخیر، دوباره به سرعت به دنبال مشارکت استراتژیک نزدیک تر با هند شده، که به ویژه در مسائل دفاعی و امنیتی بوده است. اسلام آباد رویکرد آمریکا به هند را به خوبی تحمل نکرده است، به ویژه با توجه به تلاش های هند برای تقویت موقعیت خود در افغانستان و آرزوی آن برای تسلط در جنوب آسیا و فراتر از آن.

دکتر سید حسین شهید سهروردی، رئیس دیپارتمان روابط بین‌الملل دانشگاه پیشاور، به کریدل می‌گوید که مشکلات مالی پاکستان، درگیری‌های داخلی، نابردباری مذهبی فزاینده و بی‌ثباتی سیاسی، این کشور را تا حدی ترشی (کند) کرده است. که یافتن زمینه محکم برای هدایت سیاست خارجی اش در چشم انداز ژئوپلیتیک کنونی بسا دشوار است.

وی خاطر نشان کرد: «ممکن است طی زمان در طول مسیریاروند سیاست این کشور چند سسکسه و اصلاحاتی، در راستای فراز و نشیب‌های روزانه وجود داشته باشد، اما واقعاً نمی‌توان آنها را یک تغییر سیاست در طرح کلان چیزها نامید».

سهروردی خاطر نشان می‌کند که وقتی نوبت به مشکلات مالی و اقتصادی پاکستان می‌رسد، ایالات متحده کارت‌هایی را در موسسات پولی جهانی نگه می‌دارد که راه‌های حیاتی برای اسلام‌آباد هستند: "

به قول معروف، یک گدا نمی‌تواند انتخاب‌کننده باشد؛ در حال حاضر، پاکستان در این لحظه حساس که اقتصادش کف بشکند را می‌خراشد، در تنگنا قرار دارد و جای برای مانور ندارد."

همانطور که او اشاره می‌کند، تعویض دنده زمانی که فرد در تنگنا قرار دارد، و کمک از متحدان سنتی هنوز در هوا وجود دارد، دستور العملی برای فاجعه خواهد بود. «پاکستان پایی برای ایستادن در کنار بازیکنان کلیدی بریکس ندارد، بنا براین چه چیزی برای این کشور حتماً اگر باده‌ها به نفع آنها می‌وزند؟» او شوخی کرد.

آیا سفر خان به مسکو نقطه عطفی بود؟

پاکستان با استفاده از سفر غیرمنتظره **عمران خان**، نخست‌وزیر سابق کنون زندانی به مسکو در سال 2022، اقدامات متعددی را انجام داده است که با ابعاد سیاست خارجی شناخته شده این کشور آسیای جنوبی که دارای کمبود نقد ینگی است، سازگاری ندارد.

خان به تنهایی ابتکار عمل برای سفر به روسیه را در یک مقطع حساس به دست نیاورد. اگر ارتش قدرتمند برای این اولین ابتکار دیپلماتیک چراغ سبز نشان نمی‌داد، او این سفر را که خشم ایالات متحده و متحدانش را برانگیخت و به نظر **خان**، دولت او را سرنگون کرد، انجام نمی‌داد.

با این حال، به دنبال ابتکار **خان**، پاکستان چندین گام جسورانه برداشته است که نشان می‌دهد اسلام‌آباد یا به تدریج خود را با سه‌گانه ایران، چین و روسیه همسو می‌کند یا به

طور جدی به دنبال گسترش گزینه های ژئوپلیتیکی خود است، هما نظر که بسیاری از کشورهای جنوب جهانی با ظهور یک قطب رقیب انجام داده اند. رویدادهای متعددی که در ماه های اخیر رخ داده اند، نشان دهنده یک روند جدید بالقوه است.

در ماه ژوئن، پاکستان اعلام کرد که به کریدور بین المللی حمل و نقل شمال-جنوب (INSTC)، یک شبکه حمل و نقل چند وجهی به طول «7200» کیلومتر که آسیای مرکزی، شمال اروپا، هند، ایران، آذربایجان و روسیه را به هم متصل می کند، می پیوندد - گفته میشود که اسلام آباد در حال انجام آن است. و آنهم روی هم رفته به دعوت **ولادیمیر پوتین**، رئیس جمهور روسیه.

محمد خالد جمالی، سفیر پاکستان در روسیه، هنگام سخنرانی در مجمع بین المللی فناوری اطلاعات واقع در خانتی مانسیسک روسیه در ماه ژوئن گفت: «پاکستان اصولاً با پیوستن به INSTC موافقت کرده و روند مربوطه را آغاز کرده است». وی همچنین اشاره کرد که پاکستان از دوستان روسی برای پیوستن به بریکس درخواست کمک کرده است.

به طور رسمی، اسلام آباد اعلام کرد که در اواخر سال (2023) برای عضویت در برجام درخواست کرده است. دفتر خارجه پاکستان ضمن تایید این اقدام، برجام را "گروه مهمی از کشورهای در حال توسعه" توصیف کرد و امیدوار بود که با پیوستن به این اتحاد، پاکستان بتواند نقش مهمی در پیشبرد بین المللی ایفا کند. همکاری و احیای «چند جانبه گرایی فراگیر».

اگرچه مقامات هندی به طور علنی به بیانیه اسلام آباد واکنش نشان ندادند، پاکستان ممکن است با مقاومت شدید برخی از اعضای مؤسس بریکس، از جمله هند روبرو شود، که به گفته **مشاهد حسین سید**، رئیس کمیته امور خارجی سنای پاکستان، ممکن است نقش "ویرانگر" پاکستان را ایفا کند. درخواست عضویت نه اینکه این چیز جدیدی باشد.

مشاهد به یک رسانه گفت: "هند همیشه چالش هایی خواهد داشت، چه در سیاست، دیپلماسی یا کریکت. اما آنها تنها بازیکن بازی نیستند." اتحاد هند با اردوگاه آمریکایی یا اسرائیلی در خاورمیانه کنونی آشکارتر است. او افزود که درگیری ها نسبت به جنوب جهانی بزرگتر، در سمت اشتباه تاریخ قرار دارد.

سپس، در ماه اوت، پاکستان با اعلام یک روز عزای عمومی برای ترور اسماعیل هنیه، رئیس دفتر سیاسی حماس در تهران در پایان ژوئیه، تعجب بسیاری را برانگیخت. خشمگین شد.

این تحولات این تصور را ایجاد کرد که به نظر می رسد رهبری نظامی پاکستان تمایل دارد در سناریوی منطقه ای ایران، روسیه و چین را پشت سر بگذارد. پاکستان به

عنوان بخشی از پویا بی های منطقه ای گسترده تر و همچنین حل برخی از نگرانی های مرزی ایران با روسیه و چین همکاری می کند.

«آمریکا در سال (2022) به سفر **عمران خان** به روسیه واکنش تندی نشان داد، اما یک دهه پیش، ایالات متحده و متحدانش در نا تو ترجیح دادند که تلاش های این کشور برای ایجاد تعادل مجدد با چین و روسیه - دو قدرت در حال رشد در منطقه - را نادیده بگیرند، زیرا در آن زمان روابط با ظاهر خان، تحلیلگر ژئوپلیتیک و کارشناس مسائل افغانستان، به کریدل می گوید: پاکستان برای تامین منابع خود افغانستان را حیاتی می پندارد.

خان می گوید که ایالات متحده به مدت کوتاهی پس از خروج پاکستان از افغانستان، شروع به اعمال فشار بر پاکستان برای عقب نشینی از سیاست خود در قبال چین و روسیه کرد. او می افزاید: پس از تغییر دولت در ماه آوریل در اسلام آباد، پاکستان در روابط خود با چین و روسیه احتیاط بیشتری نشان داده است.

درک تغییر سیاست در پاکستان در زمینه پیشرفت کم کریدور اقتصادی چین-پاکستان (CPEC)، ناتوانی اسلام آباد در رسیدگی به نگرانی های امنیتی چین، وخامت روابط پاکستان و افغانستان، و ناتوانی کامل پاکستان در مطابقت با یکدیگر، آب نمی خورد. افزایش فشار چین بر سرمایه گذاری و پیوندهای اقتصادی با افغانستان. **خان** می افزاید که به دنبال گزارش های تایید نشده در مورد ارتباط تسلیحاتی پاکستان با اوکراین، تعامل با روسیه خاموش مانده است. برعکس، هند، رقیب اصلی پاکستان، اقدام متعادل کننده خود را مؤثرتر از پاکستان انجام داده است.

روابط آمریکا نه چندان دوستانه

وزارت خارجه آمریکا در 13 سپتامبر تحریم هایی را علیه یک موسسه تحقیقاتی چینی و چندین شرکت دیگر اعمال کرد، اقدامی که به نظر می رسد بخشی از تلاش مستمر برای اعمال فشار بر چین و پاکستان باشد. ایالات متحده مدعی شد که این شرکت ها در تامین برنامه موشک های بالستیک پاکستان دست داشته اند.

در اکتبر 2023، واشنگتن قبلاً چنین اقداماتی را علیه حداقل سه شرکت چینی به دلیل تامین اقلام قابل استفاده موشکی به پاکستان اعمال کرده بود. به گفته متیو میلر، سخنگوی وزارت امور خارجه، موسسه تحقیقاتی اتوماسیون صنعت ماشین سازی پکن با پاکستان برای تهیه تجهیزاتی برای آزمایش موتورهای موشک برای موشک های شاهین-3 و ابابیل و همچنین به طور بالقوه برای سیستم های بزرگتر همکاری کرد.

علاوه بر تجهیزات نوآورانه مستقر در پاکستان و یک تبعه چینی، تحریم ها همچنین شرکت های مستقر در چین، *Hubei Huachangda Intelligent Equipment Co.*، *Xi'an Longde Technology Development Co.* و *Universal Enterprise* را

نیز به دلیل انتقال عمدی تجهیزات تحت محدودیت‌های فناوری موشکی هدف قرار دادند. به گفته میلر.

وزارت خارجه پاکستان به شدت این اقدام ایالات متحده را غیرمنصفانه و سیاسی محکوم کرد و با لحنی که قبلاً نشنیده نشده بود، پاسخ داد. ممتاز زهرا بلوچ، سخنگوی وزارت امور خارجه در بیانیه‌ای در روز شنبه ۱۴ سپتامبر مدعی شد که ایالات متحده در سال گذشته چندین شرکت تجاری را «صرفاً به دلیل شکاکیت» در لستی فهرست بندی کرده است، زیرا اقلامی که این شرکت‌ها برای آنها تحریم شده‌اند تحت هیچ کنترل صادراتی قرار نگرفته‌اند. رژیم، و آنها آنها را تحت مقررات گسترده و همه جانبه حساس می‌دانستند.

بلوچ بدون نام بردن از هند و اسرائیل نوشت: «به خوبی شناخته شده است که برخی از دولت‌ها به آسانی محدودیت‌های صدور مجوز برای فناوری‌های نظامی پیشرفته را به کشورهای مورد علاقه خود دور زده‌اند و در عین حال ادعا می‌کنند که قوانین سختگیرانه منع اشاعه برای دیگران وجود دارد.» **بلوچ** گفت تحریم‌های ایالات متحده «استانداردهای دوگانه و تبعیض‌آمیز» هستند. و مشروعیت رژیم‌های جهانی منع اشاعه را تضعیف می‌کند، عدم تقارن نظامی را افزایش می‌دهد و صلح و امنیت جهانی را به خطر می‌اندازد.

اسلام آباد چه مدت دیگر قبل از اینکه طرف خود را عوض کند تا خود را نجات دهد، با واشنگتن کنار خواهد آمد؟ این دقیقاً همان ترد میلی است که کشورهایمانند چین، روسیه و ایران در آن قدم زدند - همه آنها در مقطعی یا زمانی قبل از اینکه متوجه شوند واشنگتن هیچ موجودی در انبار ندارد، به دنبال اعتماد به حسن نیت ایالات متحده بودند.

----- **با تقدیم احترامات «2024-09-24»**

